

§ 753

Lausunto sosiaali- ja terveysministeriölle sosiaalihuoltolain muuttamista koskevasta hallituksen esitysluonnoksesta

HEL 2017-008548 T 03 00 00

STM075:00/2017

Päätös

Kaupunginhallitus päätti antaa sosiaali- ja terveysministeriölle sosiaalihuoltolain muuttamista koskevasta hallituksen esitysluonnoksesta seuraavan lausunnon:

Helsingin kaupunginhallitus pitää kannatettavana kiireellisten sosiaalipalvelujen järjestämisestä aiheutuvien kustannusten korvaamista kunnille. Tällä hetkellä palvelujen järjestäminen kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneille kuormittaa kuntia epätasaisesti kuorituksen keskityessä pääkaupunkiseudun suuriin kuntiin.

Kunnille korvattavat kustannukset

Hallituksen esitysluonnoksessa sosiaalihuoltolain muuttamiseksi ehdotetaan, että valtio korvaisi kiireellisten sosiaalipalvelujen kustannukset vastaanottojärjestelmän ulkopuolella olevien lainvoimaisen kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden henkilöiden kohdalla. Kiireellisiä ja välttämättömiä sosiaalipalveluja annetaan myös muille henkilöille, joilla ei ole kotikuntaa tai laillista oleskeluoikeutta Suomessa. Kustannukset jakautuvat epätasaisesti kuntien välillä.

Hallituksen esitysluonnoksessa todetaan, että kiireellisen sosiaalihuollon kustannusten korvaamisessa kunnille ei ole kysymys uudesta tehtävästä kunnille tai uudesta palvelusta laittomasti maassa oleskeleville, vaan ainoastaan valtion ja kuntien välisestä kustannusten jaosta. Vaikutuksia valtiosuusjärjestelmään ei esitetä. Kuntien saamista korvauksilla ei tulekaan olla valtiosuusvaikutuksia, sillä maahanmuuttoa ei ole huomioitu valtiosuusskriteereissä.

Kaupunginhallitus katsoo, että kiireellisten sosiaalipalvelujen järjestämisen kustannukset tulisi korvata samoilla perusteilla kuin rajat ylittävän terveydenhuollon kustannukset, jolloin korvausta maksettaisiin silloin, kun henkilöllä ei ole kotikuntaa Suomessa. Lisäksi kustannukset tulisi korvata niiden ennen ulkomaalaislain muuttamista (331/2016) humanitaarisin perustein oleskeluluvan saaneiden kohdalla, jotka ovat asuneet kunnissa pidempään ja ovat kielteisen jatko-oleskeluluvan saatuaan joutuneet palvelujärjestelmän ulkopuolelle.

Luonnoksen mukaan valtion korvaus koskisi välttämättömänä sosiaalipalveluna annetusta tilapäisestä asumisesta (hätämajoitus), ruoasta ja välttämättömistä lääkkeistä aiheutuvia kustannuksia. Kiireellisenä sosiaalipalveluna voi kuitenkin olla välttämätöntä järjestää myös muita palveluja, kuten lastensuojelun sijoituspalveluja tai vammaispalveluja, joiden kustannukset tulisi korvata saman säädöksen nojalla.

Päätöksenteko sosiaalipalvelun antamisesta edellyttää asiakkaan tapaamista ja tilanteen arviointia, minkä lisäksi asiakkaat voivat tarvita runsaasti ohjausta ja neuvontaa. Tämän vuoksi kunnille tulisi korvata myönnetyn palvelun toteuttamisesta aiheutuvien kustannusten lisäksi myös asiakkaan tilanteen arvioimisesta sekä ohjauksesta ja neuvonnasta aiheutuvat henkilöstökustannukset.

Kiireellisten sosiaalipalvelujen kustannusten hallinnointi

Luonnoksen mukaan kaikista asiakkaalle annettavista sosiaalipalveluista tulee tehdä valituskelpoinen päätös, jotta valtion korvausta voi hakea. Esitetty muutos ja siihen liittyvä asetus ovat tarkoituksenmukaisia silloin, kun laissa tarkoitettu henkilö on hakenut ja saanut sellaista palvelua, josta tehdään hallintopäätös.

Hätämajoitusta järjestetään Helsingissä myös kolmannen sektorin toimintana, jota varten Helsingin kaupunki on myöntänyt avustusta, eikä näissä yksiköissä yöpymisestä tehdä erillistä yksilöhuollon päätöstä. Samoin tosiasialliseksi hallintotoiminnaksi katsottavasta sosiaalityön tai sosiaaliohjauksen palvelusta ei tehdä päätöstä. Esiityksen mukainen korvausten hallinnoinnin malli lisäisi työtä kunnissa, joissa tarvitaan uutta henkilökuntaa tapaamaan asiakkaita ja tekemään päätöksiä.

Kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden kiireellisten sosiaalipalvelujen korvausjärjestelmän tulisi olla samankaltainen kuin nykyinen pakolaisten vastaanoton korvausjärjestelmä. Esimerkiksi hätämajoitusyksiköiden ylläpidosta aiheutuu kustannuksia riippumatta siitä, kuinka monta yöpyjää yksikössä kunakin yönä on.

Hätämajoituksen järjestämisestä ja asiakkaiden tapaamisesta sekä ohjauksesta ja neuvonnasta maksettavan korvauksen tulisi olla kuukausiperusteinen. Kuukausiperusteisen korvauksen lisäksi kunnille tulisi maksaa todellisiin kustannuksiin perustuvaa korvausta toimeentulotuen myöntämisestä ja sosiaalihuollon erityispalveluista, kuten lastensuojelusta ja vammaispalveluista, aiheutuvista menoista.

Esiityksen vaikutukset asiakkaan asemaan

Esitetty malli kiireellisten sosiaalipalvelujen kustannusten korvaamisesta edellyttäisi, että palvelua myönnettäessä voidaan todentaa henkilön

olevan kielteisen turvapaikkapäätöksen saanut eikä muulla perusteella Suomessa oleskeleva. Tällä hetkellä kuntien sosiaalihuollon työntekijät eivät saa tietoja ulkomaalaisrekisteristä. Kiireellisten sosiaalipalvelujen järjestäminen perustuu perustuslain säännökseen välttämättömästä huolenpidosta, joten palveluja on järjestettävä myös tilanteissa, joissa henkilöä tai hänen asemaansa ei voida tunnistaa.

Kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden keskuudessa luottamus viranomaisiin on heikentynyt eikä välttämättömiä palveluja haeta tunnistetuksi tulemisen pelossa. Tunnistamisvaateesta seuraa palvelujen vakaakäyttöä, joka altistaa haavoittuvassa asemassa olevan ihmisryhmän hyväksikäytölle sekä vaikuttaa rikollisuuden ja yleisen turvattomuuden lisääntymiseen. Hätmajoitus on paikka, jossa myös tunnistamattomia voidaan lähestyä ja tarjota apua.

Käsittely

Esittelijä muutti esitystään ennen keskustelun alkua siten, että esityksen neljäs kappale muutetaan kuulumaan seuraavasti:

Hallituksen esitysluonnoksessa todetaan, että kiireellisen sosiaalihuollon kustannusten korvaamisessa kunnille ei ole kysymys uudesta tehtävästä kunnille tai uudesta palvelusta laittomasti maassa oleskeleville, vaan ainoastaan valtion ja kuntien välisestä kustannusten jaosta.

Kaupunginhallitus hyväksyi yksimielisesti esittelijän muutetun esityksen.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö STM 26.7.2017
- 2 STM, 31.7.2017 korjattu liite lausuntopyyntöön HEL 2017-008548
- 3 Valtioneuvoston asetus kiireellisten sosiaalipalveluiden kustannusten hallinnoinnista

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Otteen liitteet

Sosiaali- ja terveysministeriö

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää antaa sosiaali- ja terveysministeriölle sosiaalihuoltolain muuttamista koskevasta hallituksen esitysluonnoksesta seuraavan lausunnon:

Helsingin kaupunginhallitus pitää kannatettavana kiireellisten sosiaalipalvelujen järjestämisestä aiheutuvien kustannusten korvaamista kunnille. Tällä hetkellä palvelujen järjestäminen kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneille kuormittaa kuntia epätasaisesti kuormituksen keskityessä pääkaupunkiseudun suuriin kuntiin.

Kunnille korvattavat kustannukset

Hallituksen esitysluonnoksessa sosiaalihuoltolain muuttamiseksi ehdotetaan, että valtio korvaisi kiireellisten sosiaalipalvelujen kustannukset vastaanottojärjestelmän ulkopuolella olevien lainvoimaisen kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden henkilöiden kohdalla. Kiireellisiä ja välttämättömiä sosiaalipalveluja annetaan myös muille henkilöille, joilla ei ole kotikuntaa tai laillista oleskeluoikeutta Suomessa. Kustannukset jakautuvat epätasaisesti kuntien välillä.

Kiireellisen sosiaalihuollon kustannusten korvaamisessa kunnille ei ole kysymys uudesta tehtävästä kunnille tai uudesta palvelusta laittomasti maassa oleskeleville, vaan ainoastaan valtion ja kuntien välisestä kustannusten jaosta. Vaikutuksia valtionosuusjärjestelmään ei esitetä. Kuntien saamista korvauksilla ei tulekaan olla valtionosuusvaikutuksia, sillä maahanmuuttoa ei ole huomioitu valtionosuuskriteereissä.

Kaupunginhallitus katsoo, että kiireellisten sosiaalipalvelujen järjestämisen kustannukset tulisi korvata samoilla perusteilla kuin rajat ylittävän terveydenhuollon kustannukset, jolloin korvausta maksettaisiin silloin, kun henkilöllä ei ole kotikuntaa Suomessa. Lisäksi kustannukset tulisi korvata niiden ennen ulkomaalaislain muuttamista (331/2016) humanitaarisin perustein oleskeluluvan saaneiden kohdalla, jotka ovat asuneet kunnissa pidempään ja ovat kielteisen jatko-oleskeluluvan saatuaan joutuneet palvelujärjestelmän ulkopuolelle.

Luonnoksen mukaan valtion korvaus koskisi välttämättömänä sosiaalipalveluna annetusta tilapäisestä asumisesta (hätämajoitus), ruoasta ja välttämättömistä lääkkeistä aiheutuvia kustannuksia. Kiireellisenä sosiaalipalveluna voi kuitenkin olla välttämätöntä järjestää myös muita palveluja, kuten lastensuojelun sijoituspalveluja tai vammaispalveluja, joiden kustannukset tulisi korvata saman säädöksen nojalla.

Päätöksenteko sosiaalipalvelun antamisesta edellyttää asiakkaan tapaamista ja tilanteen arviointia, minkä lisäksi asiakkaat voivat tarvita runsaasti ohjausta ja neuvontaa. Tämän vuoksi kunnille tulisi korvata myönnetyn palvelun toteuttamisesta aiheutuvien kustannusten lisäksi myös asiakkaan tilanteen arvioimisesta sekä ohjauksesta ja neuvonnasta aiheutuvat henkilöstökustannukset.

Kiireellisten sosiaalipalvelujen kustannusten hallinnointi

Luonnoksen mukaan kaikista asiakkaalle annettavista sosiaalipalveluista tulee tehdä valituskelpoinen päätös, jotta valtion korvausta voi hakea. Eситetty muutos ja siihen liittyvä asetus ovat tarkoituksenmukaisia silloin, kun laissa tarkoitettu henkilö on hakenut ja saanut sellaista palvelua, josta tehdään hallintopäätös.

Hätämajoitusta järjestetään Helsingissä myös kolmannen sektorin toimintana, jota varten Helsingin kaupunki on myöntänyt avustusta, eikä näissä yksiköissä yöpymisestä tehdä erillistä yksilöhuollon päätöstä. Samoin tosiasialliseksi hallintotoiminnaksi katsottavasta sosiaalityön tai sosiaaliohjauksen palvelusta ei tehdä päätöstä. Esityksen mukainen korvausten hallinnoinnin malli lisäisi työtä kunnissa, joissa tarvitaan uutta henkilökuntaa tapaamaan asiakkaita ja tekemään päätöksiä.

Kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden kiireellisten sosiaalipalvelujen korvausjärjestelmän tulisi olla samankaltainen kuin nykyinen pakolaisten vastaanoton korvausjärjestelmä. Esimerkiksi hätämajoitusyksiköiden ylläpidosta aiheutuu kustannuksia riippumatta siitä, kuinka monta yöpyjää yksikössä kunakin yönä on.

Hätämajoituksen järjestämisestä ja asiakkaiden tapaamisesta sekä ohjauksesta ja neuvonnasta maksettavan korvauksen tulisi olla kuukausiperusteinen. Kuukausiperusteisen korvauksen lisäksi kunnille tulisi maksaa todellisiin kustannuksiin perustuvaa korvausta toimeentulotuen myöntämisestä ja sosiaalihuollon erityispalveluista, kuten lastensuojelusta ja vammaispalveluista, aiheutuvista menoista.

Esityksen vaikutukset asiakkaan asemaan

Esitetty malli kiireellisten sosiaalipalvelujen kustannusten korvaamisesta edellyttäisi, että palvelua myönnettäessä voidaan todentaa henkilön olevan kielteisen turvapaikkapäätöksen saanut eikä muulla perusteella Suomessa oleskeleva. Tällä hetkellä kuntien sosiaalihuollon työntekijät eivät saa tietoja ulkomaalaisrekisteristä. Kiireellisten sosiaalipalvelujen järjestäminen perustuu perustuslain säännökseen välttämättömästä huolenpidosta, joten palveluja on järjestettävä myös tilanteissa, joissa henkilöä tai hänen asemaansa ei voida tunnistaa.

21.08.2017

Kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden keskuudessa luottamus viranomaisiin on heikentynyt eikä välttämättömiä palveluja haeta tunnistetuksi tulemisen pelossa. Tunnistamisvaateesta seuraa palvelujen vaa-
kaikäyttöä, joka altistaa haavoittuvassa asemassa olevan ihmisryhmän hyväksikäytölle sekä vaikuttaa rikollisuuden ja yleisen turvattomuuden lisääntymiseen. Hätmajoitus on paikka, jossa myös tunnistamattomia voidaan lähestyä ja tarjota apua.

Esittelijän perustelut

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää 25.8.2017 mennessä mm. Helsingin kaupungin lausuntoa sosiaalihuoltolain muuttamista koskevasta hallituksen esitysluonnoksesta. Lausuntopyyntö on liitteenä 1. Lausunnon antamiseen on saatu lisäaikaa 29.8.2017 saakka.

Esitysluonnoksessa sosiaalihuoltolakiin on tarkoitus lisätä uusi 12 a §, joka koskee valtion korvausta kunnille kiireellisestä sosiaalipalvelusta. Pykälään sisältyy asetuksenantovaltuus. Esitysluonnokset ovat liitteinä 2 ja 3.

Lausunnolla oleva esitys perustuu maahanmuuton ministerityöryhmän toimenpidesuunnitelmaan laittoman maassa oleskelun ehkäisystä ja hallinnasta. Työryhmän linjauksen mukaan valtion tulee korvata kunnille kiireellisten sosiaalipalvelujen kustannukset, kun välttämätöntä sosiaalipalvelua on annettu henkilölle, joka on saanut lainvoimaisen kielteisen turvapaikkapäätöksen ja hän ei ole enää vastaanottopalvelujen piirissä.

Esitys liittyy valtion vuoden 2018 talousarvioehdotukseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Päätösehdotus pohjautuu sosiaali- ja terveystoimialan lausuntoon, joka sisältyy päätöshistoriaan. Asia on valmisteltu yhteistyössä kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosaston sekä elinkeino-osaston kanssa.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö STM 26.7.2017
- 2 STM, 31.7.2017 korjattu liite lausuntopyyntöön HEL 2017-008548
- 3 Valtioneuvoston asetus kiireellisten sosiaalipalveluiden kustannusten hallinnoinnista

21.08.2017

Asia/12

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Sosiaali- ja terveysministeriö

Otteen liitteet

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Sosiaali- ja terveystoimiala
Kaupunginkanslia

Päätöshistoria

Sosiaali- ja terveystoimiala 8.8.2017

HEL 2017-008548 T 03 00 00

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt lausuntoa koskien hallituksen esitystä sosiaalihuoltolain muuttamiseksi kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneille henkilölle myönnetystä kiireellisistä sosiaalipalveluista maksettavien korvausten osalta.

Sosiaali- ja terveystoimiala pitää kannatettavana kiireellisten sosiaalipalvelujen järjestämisestä aiheutuvien kustannusten korvaamista kunnille. Tällä hetkellä palvelujen järjestäminen kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneille kuormittaa kuntia epätasaisesti kuormituksen keskityessä pääkaupunkiseudun suuriin kuntiin.

Kunnille korvattavat kustannukset

Hallituksen esityksessä sosiaalihuoltolain muuttamiseksi ehdotetaan, että valtio korvaisi kiireellisten sosiaalipalvelujen kustannukset vastanottojärjestelmän ulkopuolella olevien lainvoimaisen kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden henkilöiden kohdalla. Kiireellisiä ja välttämättömiä sosiaalipalveluja annetaan myös muille henkilöille, joilla ei ole kotikuntaa tai laillista oleskeluoikeutta Suomessa, ja kustannukset ja-
kautuvat epätasaisesti kuntien välillä.

Sosiaali- ja terveystoimiala katsoo, että kiireellisten sosiaalipalvelujen järjestämisen kustannukset tulisi korvata samoilla perusteilla kuin rajat ylittävän terveydenhuollon kustannukset, jolloin korvausta maksettaisiin

silloin, kun henkilöllä ei ole kotikuntaa Suomessa. Lisäksi kustannukset tulisi korvata niiden ennen ulkomaalaislain muuttamista (331/2016) humanitaarisin perustein oleskeluluvan saaneiden kohdalla, jotka ovat asuneet kunnissa pidempään ja ovat kielteisen jatko-oleskeluluvan saatuaan joutuneet palvelujärjestelmän ulkopuolelle.

Hallituksen esityksen mukaan valtion korvaus koskisi välttämättömänä sosiaalipalveluna annetusta tilapäisestä asumisesta (hätämajoitus), ruoasta ja välttämättömistä lääkkeistä aiheutuvia kustannuksia. Sosiaali- ja terveystoimiala kiinnittää huomiota siihen, että kiireellisenä sosiaalipalveluna voi olla välttämättömää järjestää myös muita palveluja, kuten lastensuojelun sijoitus tai vammaispalveluja, joiden kustannukset tulisi korvata saman säädöksen nojalla.

Päätöksenteko sosiaalipalvelun antamisesta edellyttää asiakkaan tapaamista ja tilanteen arviointia, minkä lisäksi asiakkaat voivat tarvita runsaasti ohjausta ja neuvontaa. Tämän vuoksi kunnille tulisi korvata myönnetyn palvelun toteuttamisesta aiheutuvien kustannusten lisäksi myös asiakkaan tilanteen arvioimisesta sekä ohjauksesta ja neuvonnasta aiheutuvat henkilöstökustannukset.

Kiireellisten sosiaalipalvelujen kustannusten hallinnointi

Lakiesityksen mukaan kaikista asiakkaalle annettavista sosiaalipalveluista tulee tehdä valituskelpoinen päätös, jotta valtion korvausta voi hakea. Esitetty lakimuutos ja siihen liittyvä asetus ovat tarkoituksenmukaisia silloin, kun laissa tarkoitettu henkilö on hakenut ja saanut sellaista palvelua, josta tehdään aina hallintopäätös.

Hätämajoitusta järjestetään Helsingissä myös kolmannen sektorin toimintana, jota varten Helsingin kaupunki on myöntänyt avustusta, eikä näissä yksiköissä yöpymisestä tehdä erillistä yksilöhuollon päätöstä. Samoin tosiasialliseksi hallintotoiminnaksi katsottavasta sosiaalityön tai sosiaaliohjauksen palvelusta ei tehdä päätöstä. Esityksen mukainen korvausten hallinnoinnin malli lisäisi työtä kunnissa, joissa tarvitaan uutta henkilökuntaa tapaamaan asiakkaita ja tekemään päätöksiä.

Sosiaali- ja terveystoimiala katsoo, että kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden kiireellisten sosiaalipalvelujen korvausjärjestelmän tulisi olla samankaltainen kuin nykyinen pakolaisten vastaanoton korvausjärjestelmä. Esimerkiksi hätämajoitusyksiköiden ylläpidosta aiheutuu kustannuksia riippumatta siitä, kuinka monta yöpyjää yksikössä kunakin yönä on.

Hätämajoituksen järjestämisestä ja asiakkaiden tapaamisesta sekä ohjauksesta ja neuvonnasta maksettavan korvauksen tulisi olla kuukausiperustainen. Kuukausiperustaisen korvauksen lisäksi kunnille tulisi

21.08.2017

maksaa todellisiin kustannuksiin perustuvaa korvausta toimeentulotuen myöntämisestä ja sosiaalihuollon erityispalveluista, kuten lastensuojelusta ja vammaispalveluista, aiheutuvista menoista.

Esityksen vaikutukset asiakkaan asemaan

Esitetty malli kiireellisten sosiaalipalvelujen kustannusten korvaamisesta edellyttäisi, että palvelua myönnettäessä voidaan todentaa henkilön olevan kielteisen turvapaikkapäätöksen saanut eikä muulla perusteella Suomessa oleskeleva. Tällä hetkellä kuntien sosiaalihuollon työntekijät eivät saa tietoja ulkomaalaisrekisteristä. Kiireellisten sosiaalipalvelujen järjestäminen perustuu perustuslain säännökseen välttämättömästä huolenpidosta, joten palveluja on järjestettävä myös tilanteissa, joissa henkilö ei pysty identifioimaan itseään.

Kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden keskuudessa luottamus viranomaisiin on heikkoa, eikä välttämättömiä palveluja haeta identifioimisen pelossa. Identifioimisvaateesta seuraa palvelujen vajaakäyttöä, joka altistaa haavoittuvassa asemassa olevan ihmisryhmän hyväksikäytölle sekä vaikuttaa rikollisuuden ja yleisen turvattomuuden lisääntymiseen. Hätmajoitus on paikka, jossa myös identifioimattomia voidaan lähestyä ja tarjota apua. Oikea-aikaisella palvelutarpeen arvioinnilla voidaan motivoida henkilöitä vapaaehtoiseen paluuseen tai tukea heitä muihin pysyvämpiin ratkaisuihin.

Lisätiedot

Kaisa Pasanen, suunnittelija, puhelin: 310 24222
kaisa.pasanen(a)hel.fi